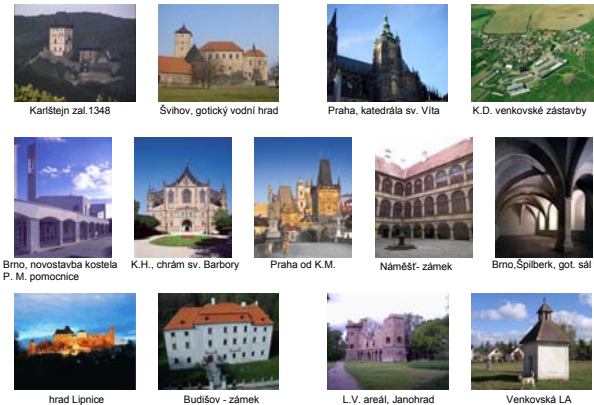

Charakteristika druhové skladby architektonického a urbanistického dědictví

Přetváření architektonického díla v jednotlivých slohových etapách

Karlštejn zal. 1348 Švihov, gotický vodní hrad Praha, katedrála sv. Víta K.D. venkovské zástavby
Brno, novostavba kostela P. M. pomocnice K.H., chrám sv. Barbory Praha od K.M. Náměstí zámek Brno, Špilberk, got. sál
hrad Lipnice Budišov - zámek L.V. areál, Janohrad Venkovská LA

ČR – hrady, zámecké areály

Na našem území je v současné době evidováno asi 2 200 hradů, zřícenin a tvrzí, přístupných pro veřejnost je asi 200 objektů.

Hradní komplex, pevnostní architektura

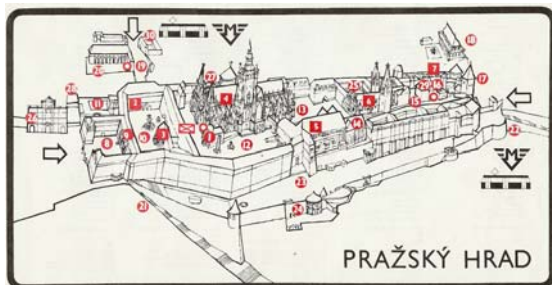
Hrad

- Opevněné královské, církevní nebo panské středověké sídlo, budované pro obrannou a správní funkci.
- Zpravidla na vyvýšených místech v krajině nebo v polohách, kde poskytoval ochranu vodní tok, vodní příkop.
- Jádrem hradu je obranná věž propojená s palácem a kaplí.
- Významnou součástí bylo předhradí a podhradí.
- Hradní architektura - krajinná dominanta.
- Významnou součástí je obranný systém.

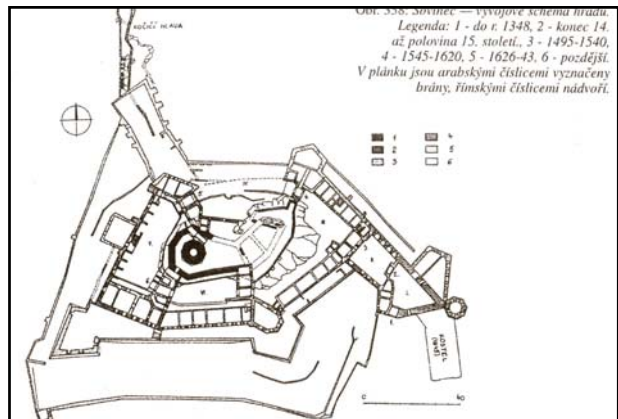
Značně narušený objekt, který kromě špatného stavebně technického stavu ztratil původní funkci a jeho záchrana je možná pouze v torzální podobě se nazývá **zřícenina**.

České země jsou, co do počtu a kvality středověkých hradů a hradních komplexů, důstojnou součástí evropské historické krajiny.

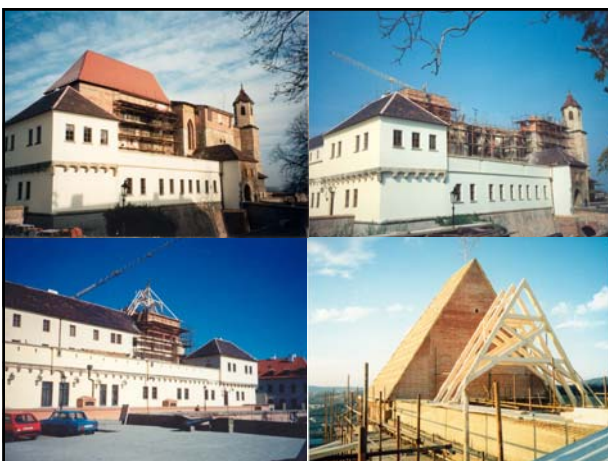
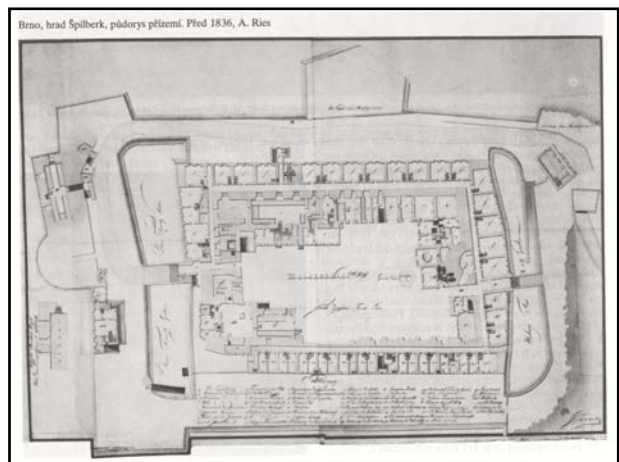
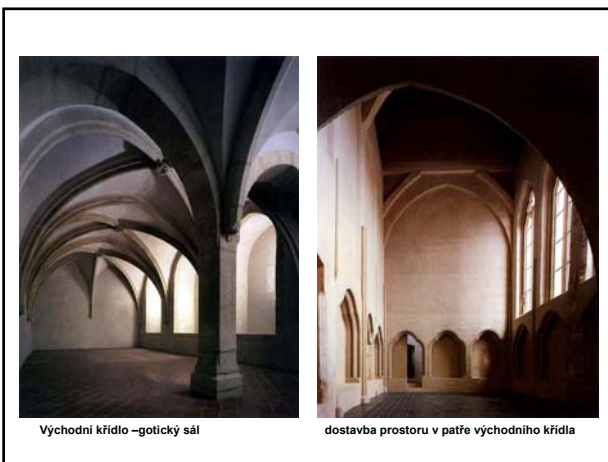
Počátky pražského hradu spadají do 9. stol. (kníže Bořivoj pokřtěn 874 a přesídlil na tehdejší hradíště). Stál zde Kostel p. Marie, rotunda sv. Víta a roubené stavby. V 10. stol. vznikla sam. Praž. Diecéze, založen nejstarší český klášter benediktýnek. V 11. a 12. stol. již valkový středověký hrad. Následoval vznik nového knížecího paláce a románská bazilika Sv. Víta, nové hrady s válcovými baštami (dodnes Bílá a Černá věž) V období vlády Přemysla Otakara II byla již Praha s dvěma hrady významným dvojměstím....

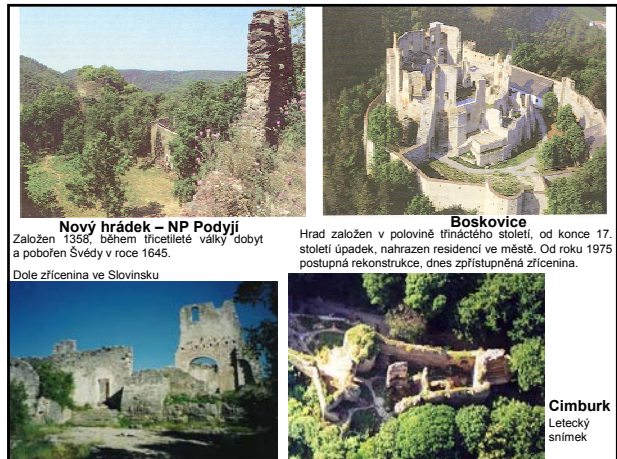
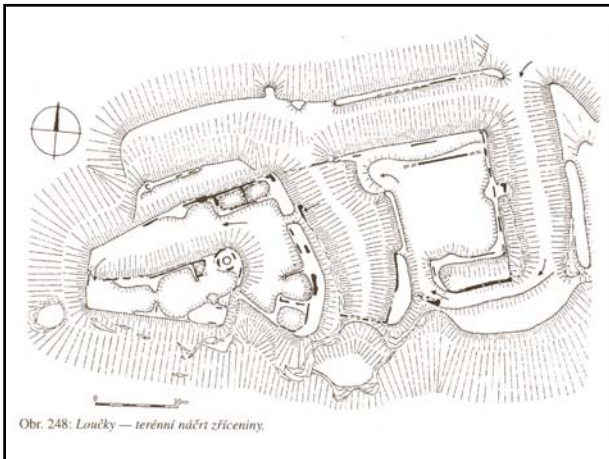

2. Obrazárna Pražského hradu, 3. Klenotnice, 4. Katedrála sv. Víta, 5. Starý královský palác, 6. Bazilika sv. Jiří, 7. Zlatá ulička-Daliborka, 8. I.nádvoří, 9. Matyášova brána, 10. II. Nádvoří, 11. Zahradna na baště, 12. III. Nádvoří, 13. Jiříské nám., 14. Kaple všech svatých, 15. Jiříská ul., 17. Černá věž, 18. Belveder, 19. Prašný most, 20. Jízďárna, 21. Nové záměcké schody, 22. Staré záměcké schody, 23. Zahradna Na Valech, 24. Hudební pavilon, 25. Jiříský klášter, 26. Arcibiskupský palác, 27. Vikárka.

Navracení nároku Německý řád/dříve Řád německých rytířů, taktéž Bouzov, zámek v Brun a lázně v Karlově Studánce.

Tvrz

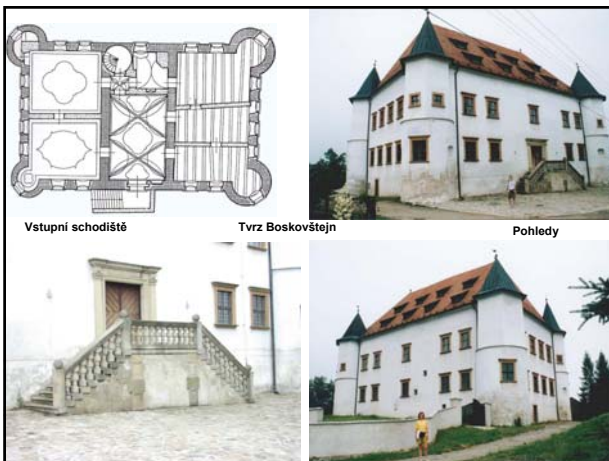
Tvrz je variantou opevněného panského sídla, zemana nebo drobné venkovské šlechty, které se vyvinula z menšího hradu. Je utvářeno dle místních hospodářských podmínek v závislosti na ekonomické situaci subjektu.

- opevněné sídlo panského velkostatku,
- sídlo zemana nebo drobné venkovské šlechty

Význam:

- krajinná dominanta v dálkových pohledech
- nové funkční využití zejména ve venkovském prostoru a krajině
- obranný systém není vždy rozvinut

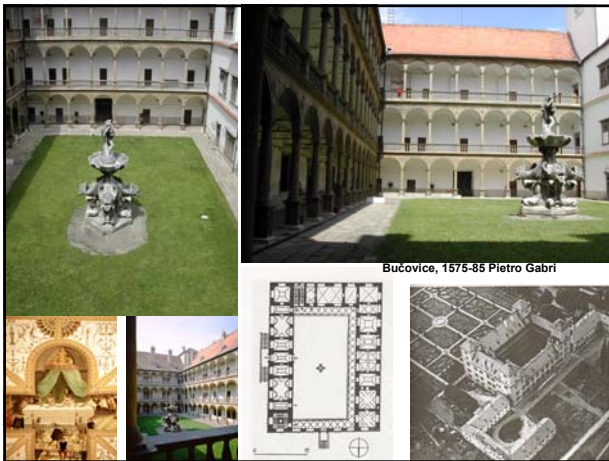
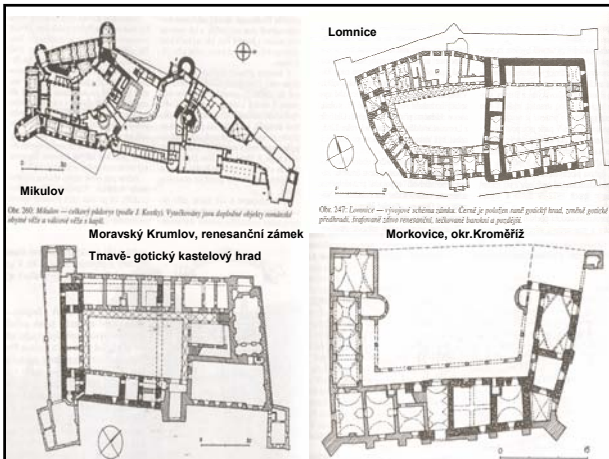
Je tvořeno obytnou, hospodářskou a obrannou částí, obytná a hospodářská stavení jsou většinou koncipována kolem vnitřního dvora v různém seskupení. Obranný systém vychází z konfigurace terénu. V závislosti na ekonomické prosperitě se utvářelo architektonické a výtvarné ztvárnění hlavních budov, zejména v renesanci.

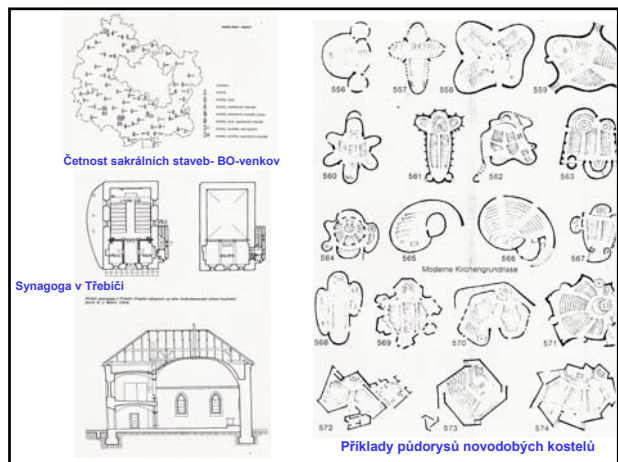
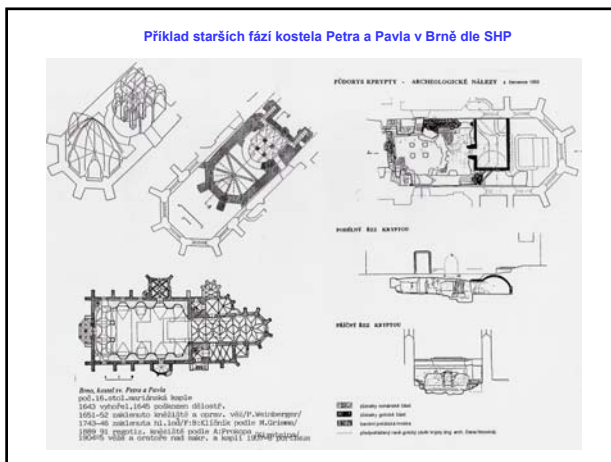
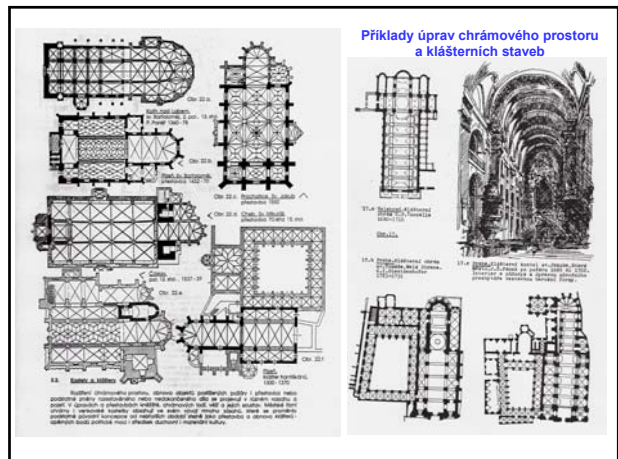
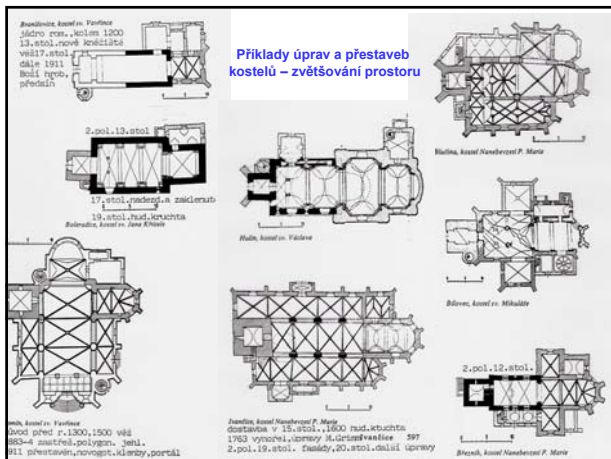

Zámecké komplexy a paláce

Zámek

- renesanční nebo barokní panské sídlo s bohatou prostorovou a výtvarnou skladbou, v krajině i v sídelní struktuře spojené se zahradou a parkem. Renesanční zámek je výrazem ekonomické prosperity, kulturní tvorby, uměleckého citění i dokonalého řemeslného provedení.
- Koncepce renesančního zámku vycházela z podoby městského paláce ve Florencii 15. stol. Charakteristická je soustava arkád nádvoří, bohatost průčelí, přetváření a umělecká výzdoba nádvoří výtvarnými díly. Celková forma byla dále dynamizována barokem. Celková koncepce je dotvořena bohatými kompozicemi zahrad s řadou staveb pro obytné a hospodářské účely. Vedle dosti značného počtu novostaveb v renesančním období existuje skupina renesančních přestaveb původně středověkých hradů.
- Objekty zámeckých areálů jsou součástí městského i venkovského prostředí a jsou přetvářeny od doby renesance až do začátku 20.stol.
- **Zámecké zahrady** – jsou významnou součástí zámeckých komplexů, dotvářejí celkový výraz staveb a zvyšují estetickou hodnotu staveb. Jsou to mnohdy kompozičně bohatá přírodní umělecká díla, ve spojení se sochařskou výzdobou, drobnými stavbami a vodními prvky.

Kláštery

Samostatným druhem stavby pro řeholní komunitu, která samostatně fungovala podle stanovených pravidel řádu je klášter. Kláštery vznikaly od doby raného středověku ve městech i na venkově a plnily ve smyslu církevního poslání činnosti spojené s charitou, podílely se na vzdělání, hospodářské a zemědělské činnosti.

Klášterní komplexy byly různě rozsáhlé, jejich základní koncept sestával z chrámové stavby, k níž přiléhala čtvercová křížová chodba s rajským dvorem. Prostory kolem křížové chodby sloužily pro ubytování, shromažďování mnišů. Byla zde jídelna, knihovna a další prostory. Další budovy sloužily hospodářským účelům a skladování. Kláštery vařily pivo, byly vybaveny sýpkami a zahradami. Podle zaměření řádu provozovaly různé činnosti, např. Salesiáni – práce s mládeží a podobně.

Objekty klášterů procházely častými pohromami, mnohé z nich byly pustošeny vypáleny, za Josefa II byly zrušeny, vybydleny a ty, které přečkaly byly zrušeny v roce 1950. V řadě z nich byly po té umístěny posádky armády, které v nich hospodařily po svém.

U nás je přes 200 objektů klášterů, 20 patří mezi rozsáhlé objekty, jejichž náročná oprava je v řádu 100 mil. Kč. Nové využití se v mnoha případech hledá obtížně.

V současnosti byl opraven s dotačními prostředky EU klášter v Ostrově nad Ohří. Celkové náklady 145 mil. Kč. Patří městu, je zde kulturní využití.

Vila – výraz italského původu používaný zejména v období renesance pro obytný objekt dvorcového typu ve městě /villa urbana/, na předměstí i na venkově /villa rustica/. Jedná se o solitérní luxusní dům obklopený parkem nebo zahradou s prostornou reprezentační halou, s terasou obytnými místnostmi a zázemím.

V dalších slohových obdobích se vily realizovaly jako luxusní bydlení majetnějších vrstev na našem území v období neoslohů, zejména neorenesance, secese a dále v období funkcionalismu 20. století.

Praha – vila Portheimka

Praha, vila 1928

Praha, Müllerova vila A. Loos

Praha, klasicistní vila Bertramka, Mozart / Don Giovanni - 1787/

Secesní vila v Bludově

Městský dům – vícepodlažní, vícebytový dům vzniklý z potřeby zahušťování městské zástavby

Od období empíru, původně pro bydlení zámožnějších občanů ve městech, např. Porgesův dům v Praze na Národní třídě – Platýž.

Nájemní domy postupně vznikají ve větších městech, v Praze, Brně a dalších pro získání bytů přistěhovalého obyvatelstva na počátku 19. stol.

Vesnické stavby a lidová architektura

Mlýn v Arnolticích

Kaplička v Číkově

Dům v Kozlanech

Hartvíkovice-kostel

Tvrz - Pyšel

Kůželov - mlýn

Uchování objektů LA ve skanzenech, příklad –Příkazy u Olomouce

Veřejné stavby

Radnice - jsou výrazem mocenského postavení městské správy a reprezentace městských práv a moci ale také uměleckého citění a vztahu měšťanů k tradici města a jeho významu. Na vzhledu radnice se mnohdy projevuje ekonomická prosperita města. Součástí radnice byly někdy i prostory pro funkci soudní, v prostorách radnice byly uloženy právní spisy a jiné významné dokumenty, cenné předměty a městská pokladna.

Uničov

Boskovice

Brno

Znojmo

Praha - Staroměstská radnice

Křmlov – neorenesanční radnice

České Budějovice – barokní úprava

Stavby veřejné vybavenosti, divadla, školy, pojišťovny, nemocnice a další významné budovy

Brno -divadlo

Brno -divadlo

Brno –hlavní nádraží

Praha – obecní dům

Praha – Rudolfinum

Praha – veletržní palác

Industriální stavby

Praha-Petřín-rozhledna a lanovka

Ivančice – Železnák přes řeku Jihlavu
Rovečné-rozhledna

Sedlice u Pelhřimova – vodní nádrž
Sínělkov – vysoká pec, 18. stol.
Jihlava, první elektrárna

- objekty komunikačního stavitelství (např. mosty, viadukty),
- památky hornictví a hutnictví,
- areály a objekty sklářské, keramické a textilní výroby,
- památky vodního stavitelství,
- objekty pro zpracování zemědělských produktů (např. mlýny, pivovary)
- ostatní technické památky (vysílače, kolonády, rozvodny, výstaviště)

Archeologické lokality

Uherské Hradiště – Sady -

Praha, sklep gotického špitálu z 80. let 14. stol.

Prostorová struktura a její části v městském a venkovském prostředí

- jak vznikala sídelní struktura na našem území, jedinečnost středoevropského prostoru.
- jak se postupně vyvíjela zástavba v prostředí našich měst,
- ve venkovském prostředí

Památková péče – plošná památková ochrana

Péče o krajinu – samostatná oblast ochrany přírody a krajinného rázu

Stavby, umělecká díla a artefakty v krajině.

Propojení s územním plánováním a strategickým plánováním

Ve smyslu zákona č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a zákona č.20/1987 o státní památkové péči.

- nástroje územního plánování, ÚPP (ÚAP ÚS), ÚPD (ÚP a RP)